

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 15.10.2019

Deres ref.: 19/3470

HØRING – ENDRINGER I UTLENDINGSLOVEN M.M. – UTVIDET BRUK AV BIOMETRI

Det vises til departementets høringsbrev av 15.07.2019.

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i høringen endringer vedrørende innhenting og behandling av fingeravtrykk og ansiktsfoto i utlendingssaker og saker om statsborgerskap. Det legges opp til en utvidet bruk av registrering og lagring av biometriske kjennetegn, hvor både persongruppen som omfattes og lagringen av biometriske kjennetegn er langt mer omfattende enn hva tilfellet er i dag.

NOAS mener generelt det bør vises varsomhet med å utvide adgangen til å registrere og overvåke personer som befinner seg i, eller har en tilknytning til, Norge. Hensynet til den enkeltes personvern må tillegges betydelig vekt, og det må gjøres en grundig vurdering av hvor nødvendig det er å registrere og lagre opplysninger om en stor gruppe mennesker. Vi mener imidlertid at registrering av biometriske data i tråd med departementets forslag har så mange potensielle positive konsekvenser at vi i all hovedsak stiller oss positive til forslagene.

Over mange år har NOAS erfart hva manglende muligheter til å avklare og dokumentere egen identitet har ført til av problemer for personer som har oppholdstillatelse i Norge. Manglende muligheter til å skaffe seg identitetspapirer, etablere bankforbindelser, få utbetalt lønn, få førerkort osv. er konsekvenser av at de ikke kan fremskaffe dokumentasjon på egen identitet. I tillegg vil en uavklart identitet innebære at det for mange kan være vanskelig å få ordinære oppholdstillatelser eller norsk statsborgerskap. Svært mange av personene som rammes av dette kommer fra land hvor de på grunn av manglende identitetsregistre aldri har hatt, og aldri vil få, muligheten til å dokumentere sin egen identitet med sikkerhet.

NOAS har av den grunn vært engasjert i problemstillinger knyttet til identitetsavklaring over lengre tid, blant annet som deltaker i prosjektet om fornyelse av folkeregisteret. For at en person i denne gruppen skal kunne etablere en troverdig identitet som tilfredsstiller kravene til aktører som blant annet utlendingsmyndigheter, NAV, folkeregisteret og banknæringen er det nødvendig å kunne låse vedkommende til en unik identitet. Vi ser ikke noen realistisk måte å låse en slik identitet på uten å bruke biometri. NOAS stiller seg derfor positive til bruk av biometri for å avklare og etablere en identitet, både for utlendingens mulighet til å få oppfylt sine rettigheter og for myndighetenes behov for å ha kontroll med identiteten til utlendinger som ankommer og oppholder seg i Norge. Det understrekes at vår støtte til forslagene forutsetter at registreringen og lagringen av biometriske data faktisk brukes til å gi brukere fordeler, og at ikke alt fokus legges på kontroll.

En gruppe som er særlig utsatt, som ikke har identitetspapirer og således er utelukket fra deltagelse i samfunnet på ordinær måte, er personer som har fått oppholdstillatelse med begrensninger etter utlendingslovens § 38-5 ledd. En annen gruppe som møter mange av de samme problemene er utlendinger som har fått flyktningstatus med hjemmel i utlendingsloven § 28, men som ikke får reisebevis grunnet identitetstvil. Denne gruppen vil ofte ikke kunne dokumentere sin identitet grunnet manglende registrering av sin identitet i hjemlandet, og ofte vil det heller ikke være mulig å kontakte hjemlandets myndigheter på grunn av vedkommendes beskyttelsesstatus.

Begrensningene fratar i praksis ofte disse personene muligheten for tilgang på arbeidsmarkedet, svekker deres integrering og medfører en utelukkelse fra sentrale samfunnsområder. I mange tilfeller skyldes ikke begrensningene forhold som utlendingene har kontroll over, men strukturelle forhold i hjemlandet.

NOAS mener det er et klart behov for å utrede hvordan denne gruppen kan få avklart sin identitet og få utstedt identitetsdokumenter. Dette er personer som etter all sannsynlighet vil bli i Norge på ubestemt tid, og som derfor trenger en anerkjent identitet i landet. En slik etablert identitet vil gi dem tilgang til de rettigheter de har krav på i henhold til sin oppholdstillatelse. Dersom bruk av biometriske data kan lette tilgangen til rettigheter for utlendinger i slike situasjoner vil dette være svært positivt for denne gruppens livsutfoldelse og integrering i det norske samfunnet.

Vi forutsetter videre at det etableres datatekniske systemer som er så sikre at verken kriminelle som vil misbruke informasjonen eller myndighetene i utlendingenes hjemland gis anledning til å innhente denne informasjonen.

Det må dessuten påpekes at det er helt essensielt at utlendinger som blir bedt om å avgi biometriske data må gis en grundig informasjon om hvorfor dette gjøres og betydningen av en eventuell nektelse. Informasjonen må gis på et språk som utlendingen forstår.

Det er særlig viktig at tilstrekkelig informasjon gis når biometrisk personinformasjon innhentes fra barn. Departementet foreslår at aldersgrensen for opptak av fingeravtrykk skal være seks år. NOAS mener det ikke i seg selv vil være inngripende overfor barn om det opptas fingeravtrykk, så lenge dette gjøres på en forsvarlig måte. Barnet må få forklart hvorfor dette gjøres, og at det ikke vil få negative konsekvenser for dem. Både informasjonen og gjennomføringen må skje på en barnesensitiv måte.

NOAS vil avslutningsvis bemerke at det synes unødvendig å gjøre det straffbart ikke å etterkomme pålegg om å avgi biometriske data til politiet, jf. forslag til endringer i utlendingsforskriften § 18-13, der biometrisk personinformasjon innhentes i forbindelse med en søknad om oppholdstillatelse. Som departementet nevner i høringsnotatet på side 46 vil konsekvensen av ikke å avgi biometrisk personinformasjon være at en søknad avslås på formelt grunnlag. Dette er en så alvorlig konsekvens at det er lite sannsynlig at nektelse av å avgi informasjon vil være et omfattende problem, om det i det hele tatt vil forekomme. Om noen av egne grunner ikke ønsker å avgi biometrisk personinformasjon, selv etter å ha fått

grundig informasjon om konsekvensene, bør dette tillates uten at det kan føre til en straffereaksjon.

NOAS takker for anledningen til å delta i høringen. Vi er naturligvis tilgjengelige for spørsmål eller ytterligere kommentarer om det skulle være behov for det.

Med vennlig hilsen
Norsk Organisasjon for Asylsøkere

A handwritten signature in blue ink that reads "Ann-Magrit Austenå". The signature is written in a cursive style with a large, looped final flourish.

Ann-Magrit Austenå
generalsekretær

Andreas Furuseth
juridisk seniorrådgiver